

Asia: HE 84/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi raportoivien kryptovarapalvelun tarjoajien tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla ja eräiden lakien muuttamisesta

Finnwatch kiittää mahdollisuudesta lausua valtiovarainvaliokunnan verojaostolle kryptovaratoimijoiden raportointivelvoitteista.

Finnwatchilla ei ollut annetussa aikataulussa mahdollisuutta tutustua kaikkiin hallituksen esityksen yksityiskohtiin, joten lausumme aiheesta vain valikoiduin osin ja ylätasolla. Tiivistetysti Finnwatch pitää erittäin kannatettavana sitä, että kryptotoimijat velvoitetaan raportoimaan Verohallinnolle tietoja, joita tarvitaan verotuksen toimittamiseen (ml. luovutusvoittoverotuksessa tarvittavat tiedot).

Ilmoittamatta jäävät kryptotulot aiheuttavat merkittävän verovajeen

Nykyisellään kryptovarot ja niihin liittyvät tulot eivät ole sivullisen yleisen tiedonantovelvollisuuden piirissä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, ettei kryptotoimijoiden tarvitse raportoida näitä tietoja Verohallinnolle ja Verohallinnon tiedonsaanti nojaa siten verovelvollisten omaan ilmoitusvelvollisuuteen. Kuitenkin vain pieni osa kryptovaroja omistavista ja käyttävistä verovelvollisista ilmoittaa kryptovaratieitoja verotukseen. Verohallinto on arvioinut aikaisemmin, että kaksi kolmesta sijoittajasta jättää virtuaalivaluuttatulonsa kokonaan ilmoittamatta¹. Hallituksen esityksen mukaan tilanne vaikuttaisi uudempien tietojen valossa olevan tätäkin heikompi: kryptotuloja ilmoittaneiden osuus kaikista kryptotuloista saaneista vaikuttaisi jäävän alle 10 prosenttiin.

Ilmoittamatta jääneistä kryptotuloista syntyy vuosittain isoja veromenetyksiä. Verohallinnon arvion mukaan kryptovarioihin liittyvä vuotuinen verovaje on liikkunut vuosina 2021–2023 noin 20–50 miljoonassa eurossa. Kyse on siis varsin merkittävästä verottamatta jäävästä tuloerästä.

Uudet kryptotoimijoita koskevat raportointivelvoitteet erittäin tervetulleita

Ongelmaan puuttumiseksi kryptotoimijoiden raportointivelvoitteista ja näin saatujen tietojen vaihtamisesta on säädetty DAC8-direktiivissä, jonka toimeenpanosta nyt lausunnoilla olevassa hallituksen esityksessä on isoilta osin kyse. Finnwatch pitää tärkeänä ja erittäin kannatettavana, että havaittuun ongelmaan puututaan.

¹ Verohallinto. (8.6.2023). Virtuaalivaluuttatuloja ilmoitettiin verotukseen selvästi viime vuotta vähemmän – yhtenä syynä laskeneet kurssit. Verohallinnon tiedote. <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/lehdist%C3%B6tiedotteet/2023/virtuaalivaluuttatuloja-ilmoitettiin-verotukseen-selvasti-viime-vuotta-vahemman--yhtena-syyna-laskeneet-kurssit/>

Finnwatch katsoo myös, että hallituksen esitykseen sisältyville kansallisille laajennuksille on hyvät perusteet. Raportointivelvoitteita esitetään kansallisesti laajennettavan siten, että yhteenlaskettujen vuositietojen ohella kryptotoimijat velvoitetaan raportoimaan Verohallinnolle myös transaktiokohtaisia tietoja, joita tarvitaan luovutusvoittoverotuksessa. Ilman laajennusta Verohallinto ei saisi riittäviä tietoja verotuksen toimittamiseen eikä uusista raportointivelvoitteista siten olisi ollenkaan yhtä suurta hyötyä. Myös verovelvollisen kannalta on helpompaa, että tiedot tulevat suoraan kryptotoimijalta ja verovelvollisen tehtäväksi jää ainoastaan tietojen oikeellisuuden tarkastus.

Sanktioiden kehittämisessä edettävä ripeästi

Mikäli kryptotoimija laiminlyö raportointivelvoitteitaan, ehdotetaan tähän sovellettavaksi verotusmenettelylain 3 luvun tiedonantovelvollisiin sovellettavia laiminlyöntimaksusäännöksiä. Olemassa olevan sääntelyn mukaan laiminlyöntimaksun suuruus vaihtelee laiminlyönnin vakavuuden mukaan ja on enintään 15 000 euroa. On selvää, ettei tällainen sanktiotaso täytä EU-oikeudellisille sanktioille asetettuja vaatimuksia sanktioiden oikeasuhtaisuudesta, tehokkuudesta ja varoittavuudesta. Sanktiotasoa tulisi nostaa selkeästi nykytasosta, jotta edellä mainittujen kriteerien voidaan katsoa täyttyvän.

Sanktioinnin kehittämisestä onkin linjattu vuodet 2024–2027 kattavassa harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimenpideohjelmassa². Tarkoitus on muun muassa nostaa sivullisilmoittajan laiminlyöntimaksun euromääräistä ylärajaa. Lisäksi samalla tullaan arvioimaan laiminlyöntimaksun määrittämisestä rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 11 §:n mukaisissa lähdeveron palautuksissa silloin, kun palautushakemukset ovat perusteettomia. Näille toimille on polttava tarve ja sanktioinnin kehittämishankkeessa tulisi edetä mahdollisimman ripeästi.

Raportoitavia rajat ylittäviä järjestelyjä koskevaan sääntelyyn ehdotettu muutos ei puutu lain keskeisiin ongelmiin

Hallituksen esityksessä ehdotetaan pieniä muutoksia myös DAC6-direktiiviin pohjaavaan rajat ylittävien järjestelyjen raportointia koskevaan sääntelyyn. Järjestelyistä on jatkossa annettava Verohallinnolle laissa jo aiemmin eriteltujen tietojen lisäksi myös “muut tavoiteltua veroetua koskevat tiedot”. Raportoitavien tietojen laajennus on kannatettava ja Finnwatch pitää hallituksen esitykseen sisältyvää uutta muotoilua edeltäjäänsä selkeämpänä³.

Raportoitavien tietojen laajennus ei kuitenkaan poista lain keskeisimpiä ongelmia, joita Finnwatch nosti esiin jo lain säätämisvaiheessa vuonna 2019. Lain voimaantulon

² Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimenpideohjelma 2024–2027, s.5–6. Saatavilla osoitteessa: <https://tem.fi/paatos?decisionId=2596>

³ Esitysluonnoksessa raportoitavaksi esitettiin (muiden tavoiteltua veroetua koskevien tietojen sijaan) “kaikki muut tiedot, jotka voivat auttaa Verohallintoa sen arvioidessa raportoitavan järjestelyn mahdollista veroriskiä”.

jälkeen lainsäädännöstä saadut kokemukset tukevat näkemystä, ettei laki rajat ylittävistä järjestelyistä nykyisellään täytä sille asetettuja tavoitteita. Suomessa rajat ylittäviä järjestelyjä on raportoitu hyvin vähän moniin muihin EU-maihin verrattuna eikä raportoiduista tiedoista ole Finnwatchin käsityksen mukaan ollut merkittävää hyötyä. Lakia olisikin syytä korjata mitä pikimmiten muun muassa korjaamalla pääasiallista hyötyä mittaavan testin määritelmää, laajentamalla sääntely kattamaan myös kotimaiset järjestelyt sekä parantamalla päättäjien ja suuren yleisön tiedonsaantia järjestelyistä (ks. tarkemmin Finnwatchin lainsäädäntövaiheessa antama lausunto⁴).

Verotuksen oikaisuajan pidennys perusteltu

Hallituksen esitykseen sisältyy pieni mutta tärkeä verotuksen oikaisuajan pidennykseen liittyvä muutosesitys. Siinä esitetään, että pidennettyä oikaisuaikaa voitaisiin jatkossa soveltaa myös niissä tapauksissa, joissa verotukseen vaikuttavia tietoja on saatu automaattisen tietojenvaihdon kautta. Nykyisellään pidennys koskee vain muita (kuin automaattisen) tietojenvaihdon kautta saatuja verotukseen vaikuttavia tietoja eli automaattinen tietojenvaihto on rajattu sen ulkopuolelle. Nykytilanne on johtanut siihen, että oikaisuja jää tekemättä siksi, että tutkittavat tapaukset ehtivät vanhenemaan ennen kuin kaikki tarvittava tieto saadaan kerättyä. Finnwatch pitää ehdotettua oikaisuajan pidennystä erittäin kannatettavana.

Tiedonantovelvoitteiden kiertämistä koskeva pykälä tervetullut lisäys verotusmenettelylakiin

Hallituksen esityksessä esitetään, että verotusmenettelylakiin lisätään uusi VML 3 luvun tiedonantovelvoitteiden kiertämistä koskeva 28 a §. Lisäys on perusteltu, koska nykyisellään tällaista laaja-alaista tiedonantovelvoitteiden kiertämistä koskevaa säännöstä ei VML:ssä ole. Uusi pykälä velvoittaa tiedonantovelvolliset raportoimaan VML 3 luvun edellyttämät tiedot niiden todellisen luonteen mukaisesti myös silloin, kun joko tiedonantovelvollinen itse tai ilmoitettava sivullinen on osallistunut järjestelyyn, jonka yhtenä pääasiallisena tavoitteena on tietojen ilmoittamatta jääminen tai tiedon ilmoittaminen virheellisenä.

Uuden VML 28 a §:än muotoilua oli muutettu siitä, minkälaisena se sisältyi hallituksen esitysluonnokseen. Finnwatch pitää muutoksia pykälää selkeyttävinä ja siten kannatettavina.

⁴ Finnwatchin lausunto verojaostolle 7.11.2019:
https://finnwatch.org/images/lausunto_raportoitavia_raja_ylittavia.pdf